

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ И СРЕДСТВА ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФИОРИЕНТАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Зинченко Владимир Павлович

кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогики и менеджмента образования
Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

В статье охарактеризованы основные педагогические условия формирования у будущих педагогов профориентационной компетентностью: создание мотивационной основы для овладения профориентационной компетентности в единстве профориентологического, методического и праксеологического аспектов; обеспечение профессионально-педагогической и профориентационной направленности подготовки с использованием возможностей, объективно заложенных в содержании образовательных дисциплин различных циклов на основе интердисциплинарности и контекстности; систематизация элементов компетентности в интегративном курсе «Профориентология и карьера» с использованием ИКТ и накоплением материалов в виде электронного портфолио; включение элементов профориентационных задач в программу педагогической практики. Приведен пример использования возможностей курса «Основы научных исследований» в формировании профориентационной компетентности.

Ключевые слова: педагогические условия, подготовка учителя, профориентационная компетентность, портфолио дисциплины.

Отримано редакцією 03.06.2019 р.

УДК 378.937

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-2-40-49-56

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ДО НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Сагач Оксана Михайлівна

кандидат історичних наук, доцент кафедри педагогіки та психології
Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського
e-mail: oksmos78@ukr.net
ORCID ID 0000-0002-4504-3405

У межах дослідження теоретичних основ формування готовності майбутнього педагога до неперервної професійної освіти подано узагальнений аналіз напрацювань дослідників щодо визначення термінів «неперервна освіта», «освіта впродовж життя», «готовність», «готовність до діяльності», «готовність до педагогічної діяльності». Розкрито зміст та сутність окресленого кола понять. Доведено, що результатом підготовки фахівця до неперервної педагогічної освіти стає формування готовності до професійного зростання у процесі навчання у ЗВО. Успішність майбутньої педагогічної діяльності ґрунтується на різномічному розвитку особистості студента його постійному професійному зростанні. Готовність до неперервного професійного розвитку виникає у результаті процесу, який організовується цілеспрямовано.

Ключові слова: неперервна освіта, освіта впродовж життя, готовність, готовність до діяльності, готовність до педагогічної діяльності.

Постановка проблеми. Вища педагогічна освіта є фундаментальною складовою системи неперервної педагогічної освіти. В умовах модернізаційних змін, які відбуваються у системі української освіти сьогодні, до професійної підготовки майбутніх педагогів висувуються нові вимоги, які насамперед, полягають у розробленні теоретичної бази професіоналізму та пошуку шляхів, за якими відбувається професійне становлення майбутніх фахівців у період навчання у ЗВО. Успішність професійної реалізації залежить від впевненості у тому, що розвиток професійної майстерності залежить від власного розвитку та вдосконалення. Не останнє місце займає те, наскільки успішно майбутній педагог під час навчання в університеті зорієнтується щодо шляхів власного професійного становлення. Можна стверджувати, що основоположним принципом підготовки вчителя в умовах сьогодення є реалізація постійної професійної освіти у системі неперервної педагогічної освіти. Отже, важливо з'ясувати основоположні моменти готовності до професійного зростання в умовах неперервної педагогічної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці готовності щодо навчання

впродовж усього життя присвячена низка студій як теоретичного, так і практичного характеру. Готовність майбутніх спеціалістів до професійної діяльності досліджували О. Абдулліна, О. Бадагуєва, Ж. Болтачева, Я. Болюбаш, М. Вієвська, О. Глузман, С. Гончаренко, С. Завицька, І. Зязюн, Л. Коваль, А. Линенко, Л. Одинцова, В. Сластьонін, В. Щербина. Готовність до здійснення окремих педагогічних функцій у процесі професійно-педагогічної діяльності вивчали Ю. Богданова, В. Дорохіна, Л. Кондрашова, О. Проскура.

У загальнометодологічному плані теоретичні основи формування професійної готовності розглядали М. Дьяченко, Н. Кузьміна, В. Серіков. Психологічні аспекти готовності до професійної діяльності стали об'єктом дослідження у науковому доробку А. Деркач, Л. Захарової, Т. Іванової, В. Моляко, Л. Кондрашової, К. Платонова.

Метою статті є розгляд теоретичних основ формування готовності майбутнього педагога до неперервної освіти.

Виклад основного матеріалу. Неперервна освіта – це процес, який охоплює все життя людини. Це діяльність, що спрямовується на освоєння і вдосконалення знань, умінь і навичок, набутих у процесі навчання. Отже, неперервна освіта є освітою впродовж усього життя, засобом адаптації в умовах змін. У 1984 р. ЮНЕСКО була запропонована інтерпретація поняття «неперервна освіта»: «Неперервна освіта – це будь-якого роду свідомі дії, що взаємодоповнюють одна одну та відбуваються як у межах системи освіти, так і поза ними, на різних етапах життя; це діяльність, яка орієнтована на набуття знань, усебічний розвиток особистості та її здібностей, серед яких вміння вчитись, підготовка до виконання соціальних та професійних обов'язків, участь у соціальному розвитку на національному та глобальному рівнях».

У вітчизняній законодавчій базі пріоритети освіти щодо формування креативного вчителя, його професійної та особистісної готовності до виконання професійних обов'язків визначаються законами «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Стратегією інноваційного розвитку України на період до 2039 р. Перспективні шляхи безперервного професійного розвитку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників визначаються Концепцією розвитку педагогічної освіти. Зокрема, у Концепції йдеться про те, що в умовах динамічних перетворень успішна професійна діяльність учителя потребує неперервного навчання та здатності адаптуватись до змін, тобто постійного професійного та особистісного зростання. Діяльність спрямована на неперервний розвиток, має бути постійною та систематичною, пов'язаною з підвищенням професійної майстерності, характеризуватись поетапним досягненням мети [5; 7].

Серед визначальних ознак неперервної освіти дослідники вказують на: спадкоємність між окремими її етапами та рівнями (вертикальна інтеграція), на освітню дію оточення, школи, сім'ї (горизонтальна інтеграція); розвиток та залучення неформальних форм освіти; відкритість та гнучкість системи освіти, різноманіття методів, форм та змістової складової навчання.

Так, Р. Даве зауважував, що неперервна освіта – це процес особистісного, соціального та професійного розвитку особи впродовж усього життя. Її метою є навчання, спрямоване на розвиток усіх сторін життя. Ідея неперервної освіти охоплює формальне, неформальне і позаформальне навчання [2].

За визначенням Т. Кларка, у неперервній освіті не може бути граничної межі, адже процес обміну знаннями між людьми триває постійно. Дослідник розширює поняття «освіта впродовж життя», доводячи, що освітній процес складається не тільки з освіти, яка організована формально, а й із щоденної взаємодії між людьми та з оточуючим світом [4]. Мислення людини, її саморозвиток, передавання знань та досвіду, вдосконалення знань, умінь і навичок – усе це є частинами освітнього процесу.

Професійний розвиток учителя має продовжуватись і після здобуття вищої освіти. Специфіка професійної діяльності педагога полягає у тому, що вимагає від нього неперервного збагачення знань, розвитку здібностей, особистісних якостей, уміння вільно розпоряджатись власним інтелектуальним та фізичним потенціалом задля досягнення успіху. Підготовка

майбутнього вчителя до професійної педагогічної діяльності часто характеризується через поняття «готовність». Для розуміння сутнісної складової поняття «готовність» потрібно звернути увагу на феномен установки, з яким пов'язаний найбільш поширений підхід до дослідження психологічної готовності.

Відповідно до теорії Д. Узнадзе установка є готовністю до активності у напрямі, що задалегідь визначений. Установка є основою для свідомих психічних процесів, передую їм та є неусвідомленою. Саме установка є визначальним компонентом діяльності людини, адже характеризує стан активності суб'єкта, на базі якого виникає діяльність певного характеру та спрямованості [10, с. 126].

Слід також звернути увагу на феномен установки у соціальній діяльності. Оскільки учасниками педагогічної діяльності є люди, її слід визначати як соціальну. На думку М. Сміта, соціальна установка особистості обумовлюється певним станом афективних, когнітивних та конативних процесів. Отже, виходячи з вищезазначеного, установку можна визначити як такий стан людини, який забезпечує її готовність до діяльності, що виникає тільки за наявності досвіду, саме тому для його набуття необхідне проведення спеціальної роботи.

М. Дьяченко та Л. Кандилович розглядають готовність як визначальну умову щодо успішного виконання діяльності, вказують на її структурні складові: установки, як неусвідомлені, так й усвідомлені; завдання, які є усвідомленими, та їх вирішення; моделі ймовірної поведінки і способу діяльності, оцінка своїх можливостей; страх щодо необхідності досягнення певного результату. Таким чином, дослідники основоположними визначають мотиваційно-спонукальні, змістово-операційні та емоційно-вольові компоненти готовності [8]. На думку вказаних науковців, формування готовності до діяльності проходить такі стадії: постановка мети, формування моделі запланованих дій, прояв готовності у певних діях та порівняння отриманих результатів з поставленою метою. Дослідники пропонують виділяти ситуативну готовність, на яку впливають різноманітні чинники, що є у кожній конкретній ситуації, та тривалу готовність, що формується задалегідь та є результатом спеціально організованої діяльності. На відміну від ситуативної, яка характеризується відносною сталістю, тривала готовність є передумовою для подальшої успішної діяльності. Стан тривалої готовності формується задалегідь, у відповідних умовах та може призводити до досягнення стійких результатів діяльності.

А. Ліненко зауважує, що більшість дослідників під готовністю розуміє певний психічний стан, тобто конкретний прояв усіх компонентів психіки у певний період часу, та визначають її як «концентрацію, миттєву мобілізацію сил особистості, що спрямовані на здійснення відповідних дій у потрібний момент» або ж «стан діяти відповідним способом у відповідному напрямку» [8].

Виходячи з наведених психологічних концепцій, готовність можна визначати як цілісну систему цінностей, когнітивних, емоційних та поведінкових якостей, що надають особистості можливості для самореалізації, розглядати її як певний рівень розвитку цієї особистості.

У дослідженнях з педагогіки зміст поняття «готовність до діяльності» розкривається через поняття професійної підготовки майбутнього вчителя. Найбільш повне трактування поняття «готовність до педагогічної діяльності» подає В. Сластьонін. Науковець визначає готовність як сукупність таких якостей особистості, які забезпечують їй успішне виконання професійних функцій, визначаючи такі показники: здатність ідентифікувати себе з іншими; психологічний стан, що відображає динамізм особистості, її волю та ініціативність; емоційна стійкість; здатність передбачити результат своєї роботи та проаналізувати власну діяльність [9, с. 79].

К. Дурай-Новакова, досліджуючи професійну готовність до педагогічної діяльності, визначає її як систему інтегрованих змінних якостей, властивостей, знань та навичок особистості. Зауважує, що професійна готовність – це результат спеціальної підготовки та водночас передумова для ефективної професійної педагогічної діяльності у майбутньому. На думку дослідниці, змістова складова готовності поєднує прагнення щодо самостійного та творчого вирішення професійних завдань, усвідомлення соціальної відповідальності,

налаштованості на мобілізацію та актуалізацію якостей, навичок, знань, умінь. К. Дурай-Новакова доводить, що готовність формується у результаті виховання, самовиховання, професійної підготовки або професійної освіти, професійної спрямованості, професійного самовизначення та професійного розвитку. Доходить висновку, що формування готовності є підготовкою майбутнього педагога до професійної педагогічної діяльності [8]. Отже, професійна готовність водночас є умовою, яка визначає успіх реалізації можливостей майбутнього педагога та метою і результатом його професійної підготовки.

А. Пуні розглядає готовність як певний психологічний стан, для якого характерними є прагнення досягнути визначеної мети, впевненість у власних силах, усвідомлена мотивація. Дослідник прирівнює її до педагогічної праці, до праці загалом. Р. Нізамов, характеризуючи сутнісні показники готовності майбутнього педагога до професійної педагогічної діяльності, на відміну від А. Пуні, вказує на здатність спрогнозувати перспективи власного розвитку, вміння науково організовувати свою працю та працювати самостійно [6, с. 10].

Загалом, дослідники характеризують різні види та форми готовності, а саме: практичну, психологічну, моральну, морально-психологічну. Багатоваріантність характерна і щодо визначення стосунку готовності до діяльності. Така багатоваріантність дозволяє показати усю складність цього феномену. Отже, готовність до діяльності визначають як наслідок діяльності, активність особистості, до якої приводить діяльність як якість, яка визначає установки щодо вирішення професійних завдань або ситуацій, як форма діяльності суб'єкта.

Готовність до неперервної освіти можна визначати з точки зору особистісного підходу, за якого готовність до професійної діяльності розглядається як комплекс інтегрованих властивостей, які розрізняються за місцем і функціями у структурі особистості, якостей та станів, які у поєднанні дозволяють успішно здійснювати діяльність. Представниками вказаного підходу є К. Дурай-Новакова, В. Сластьонін.

Сутність готовності до неперервної освіти складається з взаємодії таких змістових компонентів у її структурі, як мотиваційно-ціннісний, змістово-операційний, емоційно-вольовий. Вказані компоненти взаємопов'язані, їх дія характеризується динамічністю та перетворенням на різних етапах формування готовності до неперервного професійного зростання у процесі неперервної педагогічної освіти.

Мотиваційно-ціннісний компонент визначає спрямованість перетворень особистості майбутнього педагога щодо його професійного зростання. Вказаний компонент також визначає ставлення особи до неперервної педагогічної освіти, надаючи йому особистісний зміст, та проявляється через схильності, ідеали, прагнення до професійного вдосконалення шляхом самопізнання, розвитку, самоосвіти. Одним з показників мотиваційно-ціннісного компонента є цілепокладання, що характеризується суб'єктивним підходом до постановки та досягнення мети щодо неперервної освіти у процесі професійного розвитку майбутнього педагога.

Змістово-операційний компонент створює основу для особистісних перетворень, спрямованих на реалізацію в професійній діяльності. Його показниками є реалізація мети щодо неперервного професійного зростання та професійна самооцінка. Перший показник – реалізація мети, залежить від активності майбутнього вчителя та його здатності обирати методи, форми та засоби її реалізації з урахуванням власних якостей та здібностей. Другий – професійна самооцінка, відображає ставлення до власної особи, свого інтелекту, власної діяльності, спрямованої на реалізацію завдання щодо постійного професійного зростання, неперервної освіти; представляє всі етапи формування професійної орієнтації особистості педагога впродовж життя.

Емоційно-вольовий компонент характеризує самовизначення майбутнього фахівця щодо обраної професійної діяльності, визначається впевненістю у власній здатності до професійного розвитку. Зазначений компонент віддзеркалює позитивне ставлення до педагогічної діяльності та пов'язаний з рефлексією щодо досвіду особистісного та професійного зростання, здатністю здійснювати вольові зусилля, долаючи перешкоди, які можуть виникати у процесі самовизначення та власного ствердження. Його показниками є

характер емоційних виявлень під час навчальної діяльності та здатність до самоконтролю. Перший показник зорієнтований на рефлексію та перетворювальну діяльність та виявляється через ставлення майбутніх учителів до навчальної діяльності, у здатності її організувати, захоплюватись навчанням. Другий з названих показників, ґрунтуючись на мотивах та установках особистості, визначає оцінку власних дій майбутнім педагогом. Цей показник полягає в аналізі та порівнянні мети, результатів дій, спрямований на її досягнення.

Слід зауважити, що вже в період навчання у ЗВО у майбутнього педагога має сформуватись: мотивація щодо неперервного професійного зростання; знання щодо методів, форм та засобів неперервної освіти впродовж життя; вміння та навички, необхідні для здійснення неперервної професійної освіти. О. Волпянська та Н. Шмельова, розглядаючи готовність майбутнього вчителя до неперервної професійної освіти, визначають її як складний процес, що є нелінійним та нерівновісним, позитивний розвиток якого цілком залежить від взаємозв'язку та взаємодії як об'єктивних (зовнішніх), так і суб'єктивних (внутрішніх) чинників. До об'єктивних чинників належать такі: вимоги щодо майбутньої професії та соціокультурне середовище, у якому знаходиться майбутній фахівець. Саме орієнтація останнього на такі елементи готовності до неперервної професійної освіти, як оволодіння майбутніми фахівцями інноваціями, спрямованість на забезпечення діяльнісного характеру освітнього процесу є одними з визначальних факторів готовності до неперервного професійного розвитку. Суб'єктивні чинники визначаються активністю майбутнього фахівця щодо власного професійного розвитку та прагнення сприймати новий професійний досвід. Означені чинники пов'язані з розумінням необхідності професійного зростання та з системою ціннісних орієнтацій, що визначають ставлення до неперервної професійної освіти. І. Дереза зауважує, що розвиток готовності до відповідної діяльності відбувається «лише за умови активної позиції студента, коли він стає суб'єктом власної освіти і професійного становлення» [1; 3].

Успішна реалізація та утвердження вчителя у його професійній діяльності багато у чому залежить від бачення перспективи власного особистісного та професійного зростання, від уміння керувати власним професійним розвитком, яке має розвиватись під час навчання у ЗВО.

Загалом, підготовка фахівця до неперервної педагогічної освіти характеризується цілісністю, динамічністю, рівною мірою керованістю і самокерованістю в процесі професійної педагогічної підготовки. Результатом такої підготовки фахівця стає формування готовності до професійного зростання у процесі здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» або «магістр».

Висновки та перспективи подальших розвідок. У процесі формування готовності до неперервної професійної освіти можуть застосовуватись засоби, пов'язані з емоційно-вольовою та ціннісною сферами, змістово-операційними характеристиками, педагогічними технологіями. Готовність до неперервної освіти є особистісним утворенням зі складною структурою, яке складається з певних якостей випускника, що обумовлюють успішність професійної діяльності, до якої готується майбутній учитель, та її результативність. Успішність майбутньої педагогічної діяльності тут заснована на різнобічному розвитку особистості студента, його постійному професійному зростанні. Готовність студента до неперервного професійного зростання виникає у результаті процесу, що організовується цілеспрямовано. Для цього процесу характерне позитивне ставлення до постійного професійного розвитку, яке виникає у результаті виникнення та подальшого подолання внутрішніх суперечностей між досягнутим результатом щодо педагогічної діяльності та рівнем результату бажаного.

Перспективи подальших розвідок будуть спрямовані на дослідження різних аспектів проблематики професійного зростання вчителів у процесі неперервної професійної освіти, на з'ясування її теоретико-методичних засад; визначення можливостей швидкого реагування педагогічних працівників та закладів освіти на реформи та інновації в освіті; виявлення чинників, які впливали на розвиток неперервної освіти вчителів в Україні; окреслення

можливостей реактуалізації продуктивних ідей, використання іноземного досвіду щодо професійного розвитку педагогічних працівників. Перспективи дослідження зумовлюються тим, що процес неперервної професійної освіти вчителя може відбуватись тільки за умови всебічного розвитку людини, її соціального і духовного потенціалу, підвищення освітньої і загальнокультурної компетентностей, удосконалення наукової та методологічної культури. Названі умови в системі післядипломної педагогічної освіти можна реалізувати у разі підготовки та виховання педагогічних кадрів, здатних працювати на засадах інноваційних підходів до власного творчого неперервного професійного зростання.

Список використаної літератури

1. Волпянская О. И., Шмелева Н. А. Формирование готовности студентов к непрерывному профессиональному образованию в театрально-художественной сфере. *Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития*: материалы 11-й международной конференции. СПб.: ЛГУ им. А. С. Пушкина, 2013. Вып. 11. С. 127–129.
2. Гулай О. Неперервна освіта – умова формування висококваліфікованого фахівця. *Вісник Львівського університету*. 2010. Вип. 26. С. 3–10. URL: http://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/periodic/visnyk/26/01_hulay.pdf.
3. Дереза І. С. Формування готовності студентів до самоосвіти як актуальна педагогічна проблема. *Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць*. 2010. Вип. 27. С. 43–49.
4. Кузьмина Л. Г., Кавнатская Е. В. Готовность современных студентов к обучению в течение всей жизни (мотивационно-ценностный компонент). *Вестник ВГУ*. 2017. № 4. С. 138–143. URL: <http://www.vestnik.vsu.ru/pdf/educ/2017/04/2017-04-28.pdf>.
5. Майстренко Т. В. Теоретичні аспекти розвитку неперервної освіти педагогів. *Вісник післядипломної освіти*. 2015. Вип. 14. С. 82–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpo_2015_14_11.
6. Низамов Р. А. Дидактические основы активизации учебной деятельности студентов. Казань, 1975. 302 с.
7. Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти. Наказ міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.
8. Сагач О. М. Мотиваційний компонент як складова готовності у педагогічній теорії. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. 2018. Вип. 151. Том II. С. 56–60.
9. Слостенин В. А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки. Москва: Просвещение, 1976. 160 с.
10. Узнадзе Д. Н. Экспериментальные основы психологии установки. Тбилиси, 1961. 210 с.

THEORETICAL FOUNDATIONS OF FORMING FUTURE TEACHERS' READINESS FOR CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION

Sahach Oksana

PhD in History

Chernihiv Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education of K. D. Ushynskiy

Introduction. Nowadays, the basic principle of teacher training is the realization of continuing professional education in the system of continuous pedagogical education. Therefore, it is important to find out the fundamental points of readiness for professional growth in the conditions of continuous pedagogical education.

The purpose is the consideration of theoretical foundations of forming future teachers' readiness for continuing education.

Methods. The methodological basis of the article is the philosophical, psychological, pedagogical theories and regulations that reveal the conceptual approaches to the studied problem.

Results. The article reveals the content and the essence of the defined set of concepts. It is noted that higher pedagogical education is a fundamental part in a system of continuous pedagogical education. In the article, it was found out basic moments of readiness for professional growth in conditions of continuous pedagogical education. It is indicated that professional development of future teachers should continue even after the receiving the higher education, and their readiness for professional activity and constant professional development are a determining condition, and, at the same time, the result and the purpose of special training, practice. The following types and forms of

readiness: practical, psychological, moral, moral-psychological were presented in the article.

In general, the readiness is defined as a holistic system of values, cognitive, emotional and behavioral qualities that gives the individual opportunities for self-realization, which is considered as a certain level of development of the person. It is determined that the essence of readiness for continuing education consists of the interaction of the following meaningful components of its structure: motivational-value, content-operational, emotional-willed.

Originality is in the fact of determining the essence of mechanisms in the process of developing the readiness of the future teacher for continuing professional education.

Conclusion. It is proved that the result of preparation of a specialist for continuous pedagogical education becomes the formation of readiness for professional growth in the process of studying at the higher education institution. The training of a specialist in continuous teaching education is characterized by its integrity, dynamism, equally control and self-control in the process of professional pedagogical training. It is proved that the success of future pedagogical activity is based on the versatile development of the student's personality in his/her constant professional growth, and his/her readiness for continuous professional growth, which arises as a result of a process that is organized purposefully. This process is characterized by a positive attitude towards constant professional development, which is the result of the appearance and further overcoming the internal contradictions between the result achieved in relation to pedagogical activity and the level of the desired result.

Key words: continuing education, education throughout life, readiness, readiness for activity, readiness for pedagogical activity.

References

1. Volpyanskaya, O. I., Shmeleva, N. A. (2013) Formirovaniye gotovnosti studentov k nepreryvnomu professional'nomu obrazovaniyu v teatral'no-khudozhestvennoy sfere. *Obrazovaniye cherez vsyu zhizn': nepreryvnoye obrazovaniye v interesakh ustoychivogo razvitiya*. 11, p. 127–129 [in Russia].
2. Hulai, O. (2010) Neperervna osvita – umova formuvannia vysokokvalifikovanoho fakhivtsia. *Visnyk Iyvskoho universytetu*. vol. 26, pp. 3–10. – URL: http://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/periodic/visnyk/26/01_hulay.pdf [in Ukrainian]
3. Dereza, I. S. (2010) Formuvannia hotovnosti studentiv do samoosvity yak aktualna pedahohichna problema. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly*. vol. 27, p. 43–49 [in Ukrainian].
4. Kuz'mina, L. G., Kavratskaya, E. V. (2017) Gotovnost' sovremennykh studentov k obucheniyu v techeniye vsey zhizni (motivatsionno-tsennostnyy komponent). *Vestnik VGU*. № 4. p. 138–143, URL: <http://www.vestnik.vsu.ru/pdf/educ/2017/04/2017-04-28.pdf> [in Russia].
5. Maistrenko, T. V. (2015) Teoretichni aspekty rozvytku neperervnoi osvity pedahohiv. *Visnyk pisliadyplomnoi osvity*. vol. 14, p. 82–90, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpo_2015_14_11 [in Ukrainian].
6. Nizamov, R. A. (1975) Didakticheskiye osnovy aktivizatsii uchebnoy deyatel'nosti studentov. Kazan': Publishing University. 302 p. [in Russia].
7. Nakaz ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 16 lypnia 2018 r. № 776 m. Kyiv. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> [in Ukrainian].
8. Sahach, O. M. (2018) Motyvatsiyniy komponent yak skladova hotovnosti u pedahohichnii teorii. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka*. Vol. 151. Tom II, p. 56–60 [in Ukrainian].
9. Slastenin, V. A. (1976) Formirovaniye lichnosti uchitelya sovetskoy shkoly v protsesse professional'noy pidgotovki. Moscow: Prosveshcheniye, 1976, 160 p. [in Russia].
10. Uznadze, D. N. (1961) Eksperimental'nyye osnovy psikhologii ustanovki. Tbilisi. 210 p. [in Georgia].

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА К НЕПРЕРЫВНОМУ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ ОБРАЗОВАНИЮ

Сагач Оксана Михайловна

кандидат исторических наук, доцент кафедры педагогики и психологии

Черниговский областной институт последипломного педагогического образования имени К. Д. Ушинского

В рамках исследования теоретических основ формирования готовности будущего педагога к непрерывному профессиональному образованию представлен обобщенный анализ исследований ученых по определению понятий «непрерывное образование», «образование в течение жизни», «готовность», «готовность к деятельности», «готовность к педагогической деятельности». Раскрыто содержание и сущность очерченного

круга понять. Доказано, що результатом підготовки спеціаліста к неперервному педагогічному освітанню становиться формування готовності к професіональному росту в процесі навчання в вищому навчальному закладі. Успішність майбутньої педагогічної діяльності ґрунтується на різносторонньому розвитку особистості студента, його постійному професіональному зростанні. Готовність к неперервному професіональному розвитку виникає в результаті процесу, організованого цілеспрямовано.

Ключеві слова: неперервне освітанне, освітанне в процесі життя, готовність, готовність к діяльності, готовність к педагогічній діяльності.

Отримано редакцією 10.06.2019 р.

УДК 378

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-2-40-56-63

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У НАВЧАННІ ЕЛЕМЕНТАРНОЇ МАТЕМАТИКИ

Сухойваненко Людмила Федорівна

асистент кафедри фізико-математичної освіти та інформатики

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: lyuda.sukhoivanenko@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-6087-4816

Заїка Оксана Володимирівна

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фізико-математичної освіти та інформатики

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: ksuwazaika@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-8479-9408

Стаття присвячена обґрунтуванню визначених педагогічних умов для організації освітнього процесу з елементарної математики у педагогічних університетах. Визначено ефективні шляхи реалізації міжпредметних зв'язків під час організації аудиторної та позааудиторної роботи студентів. Розглянуто комбіноване навчання як складову традиційного навчання при проведенні аудиторних занять та організації самостійної роботи студентів. Описано переваги створеного сучасного методичного забезпечення для організації самостійної роботи студентів з елементарної математики: авторського навчального посібника «Елементарна математика» та тестування на платформі Moodle, яке може бути використане в якості засобу самоконтролю студентів та для здійснення поточного контролю викладачем.

Ключові слова: елементарна математика, міжпредметні зв'язки, педагогічні умови, самостійна робота студентів, комбіноване навчання, методичне забезпечення, майбутні вчителі математики.

Постановка проблеми. У сучасному освітньому просторі в умовах запровадження Нової української школи та STEM-освіти особливої актуальності набуває питання підготовки висококваліфікованих конкурентоспроможних майбутніх фахівців, зокрема вчителів математики. Оптимальною ідеєю організації освітнього процесу в закладах вищої освіти є впровадження інтегрованого навчання, яке сприяє успішній реалізації міжпредметних зв'язків. Різні аспекти проблеми інтеграції знань були і залишаються перспективним напрямом психолого-педагогічних досліджень, чільне місце серед яких займають дослідження, присвячені узагальненню і систематизації знань, внутрішньопредметним та міжпредметним зв'язкам у процесі навчання. В умовах швидкого збільшення обсягів нових знань у сучасному суспільстві інтегрований підхід до підготовки майбутніх учителів математики покликаний забезпечити зниження інформаційного навантаження на студентів і формування у них цілісної системи знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій виявив, що на сучасному етапі методичні аспекти реалізації міжпредметних зв'язків досліджували В. Г. Бевз, Я. М. Бузінська, О. І. Глобін, М. І. Жалдак, О. Я. Кругляк, З. І. Слєпкань, Ю. В. Триус та інші вчені.

Теоретичні питання з цієї проблематики досліджували О. О. Глухова, І. І. Кириченко, М. М. Коньок, Ю. В. Пудовкіна, Т. С. Спичак, В. М. Ягупов. Викладання різних навчальних дисциплін на міжпредметній основі розглядали В. Л. Асріян, М. Л. Груздева, Л. Г. Кузнецова,